GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.
„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.
Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe șése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.
ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

NR. 105. *Lunĭ, Marțĭ 26 Iunie (8 Iulie)* **1884.**

Brașovŭ în 25 Iunie (7 Iulie).

Astăḍĭ avemŭ scirĭ mai detailate despre atentatulŭ sevĕrșitŭ de Ungurĭ în contra sĕmțului naționalŭ alŭ scolarilorŭ românĭ dela gimnasiulŭ romano-catolicŭ din Lugoșŭ.

Se face totŭ mai multă lumină asupra relațiunilorŭ dintre Maghiari și Românĭ. Fapte, ce se comitŭ în ḍiua mare, fapte violente și crude dovedescŭ lumei pe ḍi ce merge, că cei ce conducŭ aḍĭ frênele guvernului în regatulŭ s-tului Stefanŭ s'au juratŭ în contra esistenței némului nostru și lucră cu micŭ cu mare la stingerea și asimilarea lui cu rassa maghiară.

De sute și de mii de orĭ s'a ventilatŭ cestiunea nenorocită a maghiarisărei forțate în foile din întru și din afară și totdéuna s'a ḍisŭ, că poporulŭ maghiarŭ este pré puținŭ numĕrosŭ și pré inferiorŭ în cultură, de câtŭ ca nebunescile străruințe de asimilare ale conducĕtorilorŭ lui de aḍĭ sĕ mai pótă avé vr'unŭ resultatŭ practicŭ. Totdéuna s'a adausŭ însĕ, că uneltirile maghiarismului violentŭ turbură liniștea poporațiunei statului și împiedecă în modŭ fórte sĕmțitorŭ desvoltarea ei pacinică în cultură.

Nu ne tememŭ, că adversarilorŭ neamului nostru le va succede vre-o dată a face din noi Ungurĭ; dér lovirile, ce ni le dau mereu în urmărirea temerariului lorŭ planŭ, ne usturǎ amarŭ, căcĭ ne pricinuescŭ grave neajunsurĭ și marĭ pierderĭ.

Nu voimŭ se vorbimŭ aicĭ de legionulŭ de persecuțiunĭ de totŭ felulŭ, carĭ fără încetare trebue sĕ le suferimŭ pentru naționalitatea nóstră; voimŭ sĕ remânemŭ la casulŭ din Lugoșŭ.

Care este însĕmnătatea lui?

Lugoșulŭ este unŭ orașŭ românescŭ. De șése-spre-ḍece ani de cândŭ suntŭ Ungurii la cârmă și de cândŭ esistă așa numita lege pentru egala îndreptățire a naționalitățilorŭ, guvernulŭ era datorŭ, în sensulŭ acestei legĭ, de a înființá din banii statului celŭ puținŭ o scólă secundară cu limba de propunere română în Lugoșŭ.

Nimicŭ nu s'a lucratŭ în privința acésta și décă guvernanții ar fi rĕmasŭ la atata era bine; dér ei au mersŭ mai departe și după ce nu i-a lăsatŭ inima sĕ ne facă unŭ bine, s'au hotărîtŭ sĕ ne facă unŭ mare rĕu.

In Lugoșŭ esistă unŭ gimnasiu maghiarŭ rĕdicatŭ mai multŭ din banii Românilorŭ. Lugoșenii cerură ca în acestŭ gimnasiu sĕ se propună cum se cade și limba română. Acésta nu se întémplă. Numai ca de batjocéră se toleréză încă cu numele catedra pentru limba română. Acestŭ gimnasiu a fostŭ visitatŭ de unŭ numĕrŭ considerabilŭ de scolarĭ românĭ, carĭ în patria lorŭ, în mijloculŭ unei poporațiunĭ române erau lipsițĭ de nutremĕntulŭ spiritualŭ alŭ studiului limbei române. In desperarea lorŭ ei formară o societate de lectură cu scopŭ de a cultivá limba lorŭ maternă.

Asemenĭ societățĭ de lectură esistau la tóte gimnasiele încă și pe timpulŭ absolutismului nemțescŭ, care le tolerá. Pe atuncĭ nu era lege de naționalitate, dér guvernulŭ recunoscea esistența unei naționalitățĭ române și de aceea nu împedecá pe Românĭ în progresulŭ lorŭ culturalŭ. Constituționalismulŭ falsŭ unguresců de aḍĭ însĕ cu tótă legea nu voiesce sĕ recunóscă, că în acestŭ statŭ trăiescŭ trei milióne de Românĭ.

Décă înaintea Maghiarilorŭ Românulŭ n'are dreptŭ de a fi în acestŭ statŭ, atuncĭ nu-i mirare, că societatea de lectură a scolarilorŭ românĭ din Lugoșŭ este declarată de „inimică statului“; nu-i mirare décă cincĭ scolarĭ se vĕdŭ deodată eliminațĭ din gimnasiulŭ unguresců și 14 aspru pedepsițĭ cu note rele, pentru că au cutezatŭ sĕ formeze și sĕ iea parte la o astfelŭ de societate.

Corespondența, ce o publicămŭ mai josŭ, ne descrie cu colorĭ destulŭ de vii cele petrecute cu bieții scolarĭ românĭ.

Vre-o douĕḍecĭ de tinerĭ strădalnicĭ românĭ sĕ vĕdŭ deodată împiedecațĭ în studiulŭ lorŭ și persecutațĭ pentru că îșĭ iubescŭ cu tótă căldura inimei limba și naționalitatea.

Dér nu numai în Lugoșŭ, ci și în Clușŭ, în Alba-Iulia, în Blașŭ și în tótă țéra tinerimea română este prigonită din causa sentimentului ei naționalŭ.

Fața cu acéstă durerósă aparițiune nu putemŭ fi nepăsătorĭ. Trebue sĕ sărimŭ în ajutorulŭ tinerilorŭ noștri persecutațĭ. Pentru acum reclamă ajutorŭ scolarii isgonițĭ din gimnasiulŭ unguresců dela Lugoșŭ. Românii cu stare din Lugoșŭ și de orĭ și unde au datoria morală și națională de a îngriji ca acești tinerĭ sĕ-șĭ pótă continuá studiele la altă scólă și sĕ pótă căpetá o crescere românéscă așa cum póte folosi mai bine patriei și națiunei române.

Scirĭ telegrafice.

(Serv. part. alŭ ‚Gaz. Trans.‹)

Viena, 6 Iulie. — Poetulŭ Klesheim a murítŭ. — M. Sa prințulŭ de corónă Rudolf a plecatŭ erĭ la améḍĭ la Pola, ca sĕ asiste la manevrele flotei.

Tĕrgulŭ-Mureșului, 6 Iulie. — Gabriel Ugron din partida independentă a fostŭ alesŭ deputatŭ cu maioritate de 2 voturĭ.

Toulon, 6 Iulie. — De alaltaerĭ sérǎ până erĭ înainte de améḍĭ au murítŭ de colerǎ 15 persóne.

Marsilia, 6 Iulie. — In nóptea din urmă au fostŭ șése morțĭ de colerǎ.

Roma, 6 Iulie. — Dintre lucrătorii italianĭ, carĭ au sosítŭ din Francia în Saluzzo și au fostŭ oprițĭ în lazaretŭ, ca sĕ fie observățĭ, a murítŭ unŭ individŭ de colerǎ asiatică. Unŭ alŭ doilea individŭ a fostŭ isolatŭ de ceilalțĭ.

Cronica ḍilei.

Este secretŭ publicŭ că Max Falk a cheltuitŭ 43,000 fl., cu cele douĕ alegerĭ din Aradŭ.

Acestea în Ungaria se numescŭ alegerĭ libere!

»Arad és vidéke« scrie despre alegerile din Aradŭ. Dice că și acolo au strălucitŭ baionetele ca și aiurea; dar' cu ocasiunea alegerilorŭ din Aradŭ s'a petrecutŭ și unŭ lucru până acumŭ ne mai auḍitŭ. Căpitanulŭ orașului a comandatŭ din cetate 12 tunurĭ, ca sĕ apere libertatea alegerilorŭ și casa orașului.

*

La 1 Iulie n. pela 2 óre d. a. o furtună îngrozitóre cu grindină a distrusŭ frumósele câmpurĭ și viile mai multorŭ localitățĭ dimprejurulŭ Timișórei. Furtuna a începutŭ la St. Andreiu, s'a întinsŭ peste Bessenova nouĕ și Becĭchereculŭ micŭ, atingêndŭ și alte părțĭ. Sĕmĕnăturile și viile sunt nimicite totalŭ.

*

Datele cele mai nouĕ despre furtuna cu grindină dela Timișóra spunŭ, că în unele locurĭ stratulŭ de grindină a fostŭ de 1 metru de grosŭ. Casele și coperișele sunt rĕu stricate, multe gâsce au fostŭ ucise; o femeiă ce sĕ aflá pe drumŭ, neputêndu-se adăpostí, a fostŭ greu rănită. Viile au suferitŭ atâtŭ de multŭ, încâtŭ nu numai în anulŭ acesta, dar nicĭ în anulŭ viitorŭ nu vorŭ da róde. Timișulŭ a ruptŭ zăgazurile de lêngă Gattaja, inundândŭ câmpiile.

*

Ministrulŭ de comunicațiune 'șĭ-a terminatŭ planurile privitóre la regularea Porțilorŭ de ferŭ și a Dunării de susŭ. Acum se esamineză planurile de către unŭ consiliu technicŭ.

*

Ni se scrie din Șiardŭ, că Duminecă la 13 Iuliu st. n. junimea română de acolo va aranjá în »Bercŭ« o petrecere de véră în scopŭ filantropicŭ. Prețulŭ întrării e de familiă 1 fl., de persónă 50 cr.

*

Asemenea ni se scrie, că junimea română din Reghinulŭ săsescŭ și dinprejurŭ va aranjá totŭ Dumінecă în 13 Iulie o petrecere de véră, în sala promenadei din acelŭ orașŭ, în folosulŭ scólei române gr. cat. de acolo. Prețulŭ întrării e 1 fl. de persónă, 2 fl. de familiă. Ofertele mărinimóse se vorŭ chitá pe cale ḍiaristică.

*

M. Sa împĕrătésa a datŭ pentru inundații din Galiția 1500 fl. și pentru cei din Silesia 500 fl. Asemenea a datŭ archiducele Rainer 500 fl.

*

Fóia oficială din Pesta publică disposițiunea, prin care se desființéză academia de dreptŭ din Sibiiu cu data de 16 Noemvre a. t. Auḍitorĭ în anulŭ întâiu nu se mai primescŭ, cei din anulŭ alŭ doilea până în alŭ patrulea 'șĭ potŭ continuá studiele. Acésta e cea din urmă seriă.

Incetulŭ cu încetulŭ, ministrulŭ Tisza se curăță de totŭ ce'i stă ca o petră pe inimă!

*

Joi séra, spune »Românulŭ,« la órele optŭ, se adună în clubulŭ societății ‚Carpații,‘ președinții tuturorŭ societăților române din capitală, carĭ vorŭ voí sĕ participe la serbarea împlinirei primei sute de anĭ dela revoluțiunea lui Horia și-a lui Cloșca. Se va discutá modulŭ serbărei și se va procede la alcătuirea unui comitetŭ conducĕtorŭ.

*

»L'Independance roumaine« comunică, că cabinetulŭ s'a reconstituitŭ astfelŭ: d. I. Brătianu cedéză portofoliulŭ rĕsboiului d-lui generalŭ St. Fălcoianu și înlocuesce la interne pe d. Chițu, care trece la instrucțiunea publică. D. Aurelianŭ se retrage, ér d. Câmpineanu rĕmâne totŭ la domenii. In privința portofoliului de justiția se vorbesce, că se va da d-lui Fleva, primarulŭ capitalei. Esternele rĕmânŭ totŭ în mânile d-lui Dem. Sturza. Causa care ar fi hotărîtŭ pe d. I. Brătianu sĕ nu introducă elemente străine în cabinetŭ, ar fi amânarea sigură a conferinții din Londra.

*

Consiliulŭ de administrațiune alŭ societății căilorŭ ferate Lemberg-Cernăuțĭ-Jașĭ a datŭ pentru inundații din Galiția 4000 fl.

*

După cele din urmă disposițiunĭ, regele sĕrbescŭ Milan va sosí pe la sfĕrșitulŭ lui Augustŭ în Viena, de unde, după o consultare cu medicii, se va duce la vr'o localitate de băi.

*

Din Sofia se scrie, că agenții diplomaticĭ ai Germaniei, Angliei, Austro-Ungariei, Rusiei și României au plecatŭ la Tĕrnova. Representanții Franciei, Italiei și Greciei au rĕmasŭ în Sofia.

*

În urma turburărilorŭ din Nişni-Nowgorod, numeróse familii jidovescĭ din Podolia, Litvania şi Polonia ruséscă au emigratŭ în America.

Mereu numai înainte!

*

In Gerona (Spania) au fostŭ esecutaţĭ la 27 Iunie comandantulŭ Ramon Hernandez şi locotenentulŭ Ramon Belleş Cassanovas, condamnaţĭ la mórte ca rebelĭ. Pe mâne vomŭ da amĕnunte.

Representaţiunea.

Archidiecesei greco-orientale române din Transilvania, votată în sinodulŭ archidiecesanŭ din anulŭ curinte în cestiunea ajutorului de statŭ.

Escelenţa Vóstră! domnule Ministru!

Cu profundă durere a vĕḑutŭ acestŭ sinodŭ din înaltulŭ emisŭ alŭ Escelenţei Vóstre de dto 18 Ianuariu a. c. Nr. 77 Pres., precum şi din statutulŭ alăturatŭ la acela, nouĕle mĕsurĭ ce le-aţĭ luatŭ cu privire la ajutorulŭ de statŭ de 24,000 fl. anualĭ, menitŭ dintru începutŭ pentru ameliorarea subsistenţei preoţimei din archidiecesa gr. or. română din Transilvania.

Escelenţa Vóstră! Sórtea bisericei gr. or. române din Ungaria şi Transilvania, precum dovedesce istoria patriei nóstre, a fostŭ seculĭ întregĭ cea mai tristă. Scósă afară şi eschisă din barierile constituţiunei, lipsită de tóte beneficiele statului, şi în contra sublimului principiu evangelicŭ alŭ iubirei poreclită de biserică tolerată între celelalte biserici creştinescĭ recepte, acéstă biserică din sarcina atâtorŭ împrejurărĭ vitrige, în decursulŭ multorŭ seculĭ, în locŭ de a se puté desvoltá, a fostŭ condamnată numai a vegeta; ér deosebĭ clerulŭ ei nu numai că a rĕmasŭ lipsitŭ de tóte beneficiele şi favorurile, de care se bucură clerulŭ celorlalte biserici, ci timpŭ îndelungatŭ a fostŭ subordinatŭ în cele materialĭ şi disciplinarĭ altorŭ clerurĭ din patriă.

Urmarea firéscă a acestei triste situaţiunĭ a fostŭ, că biserica acésta nicĭ pe departe nu a pututŭ desvoltá aceea activitate salutiferă în favorulŭ credincioşilorŭ sĕi, carea după instituţiunile ei canonice este chemată a o desvoltá, ci a trebuitŭ seculĭ întregĭ sĕ-şĭ consume tóte puterile numai în lupta cea grea, aprópe desperată, pentru esistenţa sa.

Cu tóte acestea însĕ, martoră ne este istoria, acéstă biserică cu clerulŭ şi poporulŭ sĕu a păstratŭ în tóte timpurile nemaculată credinţa sa către pămêntulŭ celŭ sacratŭ alŭ patriei şi către augustii domnitorĭ ai aceleia, emulândŭ în credinţă, loialitate şi devotamentŭ cu orĭcarea din bisericile favorite de sórte, şi aducêndŭ pentru fericirea patriei jertfele cele mai grele.

De bună sémă acéstă iconă tristă a bisericei nóstre o a avutŭ în privirea sa părintéscă şi îngrijitóre Maiestatea Sa cesară şi regiă apostolică, cândŭ în era nouĕ a egalităţei naţionalĭ şi confesionalĭ, între alte acte de pré înaltă graţie, pe carĭ biserica nóstră cu pietate şi devotamentŭ le-a imprimatŭ pentru totdéuna în memoria sa la pré umilitele cererĭ ale fericitului archiepiscopŭ şi metropolitŭ Andreiu B. de Şaguna, se îndurà pré graţiosŭ, a acorda prin p. n. resoluţiune din 29 Maiu 1861 pe séma preoţimei din diecesa mai târḑiu archidiecesa Transilvaniei unŭ ajutorŭ de 24,000 fl., şi pentru seminarulŭ archidiecesanŭ de 1000 fl., cu totulŭ 25,000 fl., din visteria statului, totodată distribuirea acestui p. n. ajutorŭ se îndurà Maiestatea Sa a o încredinţa în modulŭ celŭ mai generosŭ însĕşĭ bisericei, adecă autorităţii bisericescĭ, pe lângă condiţiunea de a împărtăşĭ pe preoţii mirenĭ cu ajutóre de 50—100 fl., ér pe protopresbiterĭ până la 200 fl., reservându-se guvernului Maiestăţii Sale numai controlarea distribuirei în sensulŭ p. n. resoluţiunĭ.

Astfelŭ acestŭ ajutorŭ se ridicà dela anulŭ numitŭ tot-déuna la 29 Maiu şi se distribuì în modulŭ prefiptŭ, fără ca guvernulŭ statului sĕ fie pretinsŭ vre-o îngerenţă în acésta causă, decâtŭ esaminarea esactorală a raţiociniului aşternutŭ, şi biserica în lipsele sale cele nenumĕrate conta cu tótă mulţămirea şi liniştea sufletéscă la acestŭ ajutorŭ, tocmai în sensulŭ p. n. resoluţiunĭ, ca la unŭ ajutorŭ permanentŭ asiguratŭ pentru tot-déuna în favorulŭ preoţimei sale celei atâtŭ de lipsite şi avisate la dênsulŭ.

Durere! mângaerea bisericei nu durà multŭ; căcĭ de abia se restituise constituţiunea patriei nóstre şi se regulaseră pe basele nouĕ cele mai urgente afacerĭ ale statului: şi etă dintr'odată, fără de nicĭ o causă palpabilă, şi fără de a fi fostŭ ea prealabilŭ ascultată, biserica fù surprinsă prin înaltulŭ esmisŭ alŭ Escelenţei Vóstre dto. 8 Octombre 1875 Nr. 23,435, după care resoluţiunea preaînaltă din anulŭ 1861 la propunerea ministerială fù esenţialŭ modificată prin o altă resoluţiune pre înaltă din 22 Septembre 1875 şi încă în defavorulŭ bisericei şi alŭ preoţimei nóstre; pentrucă: 1. prin disposiţiunea, ca numai restulŭ rĕmasŭ neîmpărţitŭ din partea ministrului sĕ se pótă transpune archiepiscopului, distribuirea ajutorului se ia dela autoritatea bisericéscă şi se concrede ministrului de culte şi instrucţiune publică, ér prin acésta nu numai se închide autorităţii bisĕricei drumulŭ de a puté provedé din acestŭ ajutorŭ pre preoţii sĕi după lipsa, cualificaţiunea şi meritulŭ lorŭ, dar tot-deodată se jignesce într'unŭ modŭ fórte simţibilŭ autonomia acestei bisericĭ, garantată prin statutulŭ organicŭ, sancţionatŭ de Maiestatea Sa cesară şi regiă-apostolică; şi 2. împărţirea dintrênsulŭ se estinde şi asupra comunelorŭ bisericescĭ din archidiecesă, şi încă cu cuote nelimitate, deşi propriamente prin subsidiarea preoţilor se subsidiéză mediatŭ şi comunele bisericescĭ respective.

De aceea acelŭ emisŭ alŭ Escelenţei Vóstre a trebuitŭ sĕ producă, şi faptice a şi produsŭ, în sînulŭ bisericei nóstre o profundă consternaţiune şi justă durere, şi aceste se potenţară încă prin aceea, că Escelenţa Vóstră, cu atribuirea de putere retroactivă, aplicarăţĭ deja şi pentru anulŭ 1875 disposiţiunile acelei p. n. resoluţiunĭ, apoi prin rescriptulŭ dto 14 Ianuariu 1876 Nr. 170 cerurăţĭ, a Vi se aşterne în viitoriu tóte petiţiunile preoţilorŭ, carĭ ar fi incursŭ în acestŭ obiectŭ la consistoriu, ér la 1878 la budgetŭ se reduse ajutoriulŭ cu 5%, ba chiar în parlamentŭ se auḑiră vocĭ ponderóse pledândŭ pentru totala lui ştergere din budgetulŭ ţĕrii, totŭ semne rele pentru acéstă dotaţiune a clerului nostru!

In urmarea acestora consistoriulŭ nostru îşĭ ţinù de datorinţă a promova causa acésta, ca o afacere de mare împortanţă, la sinodulu din anulŭ 1877, şi acela încă atuncĭ însărcinà pe episcopulŭ a face paşii de lipsă pentru susţinerea p. n. resoluţiunĭ dela 1861, érà în sesiunea dela 1877 ocupându-se din nou de acéstă causă a conclusŭ în şedinţa sa dela 6 (18) Aprile alŭ acelui anŭ trimiterea unei deputaţiunĭ sub conducerea archiepiscopului şi mitropolitului la Maiestatea Sa cesareă şi regiă-apostolică cu pré umilită rugare: ca Maiestatea Sa sĕ se îndure pré graţiosŭ a ordoná ca dotaţiunea anuală de statŭ de 24.000 fl. pe partea clerului archidiecesanŭ sĕ se distribue totdéuna şi întru tóte conformŭ p. n. resoluţiunĭ dela 29 Maiu 1861, şi décă capulŭ bisericei n'a efeptuitŭ încă nicĭ până acumŭ misiunea primită dela sinodŭ, causa a fostŭ, că între împrejurările de atuncĭ şi de atuncĭ încóce încă n'aŭ pututŭ afla momentulŭ oportunŭ pentru dênsa.

Intr'aceea lucrulŭ luà o faţă şi mai posomorîtă, o direcţiune şi mai păgubitóre pentru biserica şi preoţimea nóstră, căcĭ anulŭ curentŭ ne aduse o nouă surprindere şi mai amară. Şi adecă: prin emisulŭ dto 18 Ianuarie a. c. Nr. 77 Pres. Escelenţia Vóstră aduceţĭ la cunoscinţa archiepiscopului nostru, că pe basa p. n. resoluţiunĭ dela 22 Septembre 1875 aţĭ dispusŭ elaborarea unuĭ statutŭ, pentru procedura ce are sĕ se observe în viitorŭ la distribuirea ajutorului de statŭ, menitŭ pentru »preoţii şi comunele bisericescĭ din Metropolia gr. ort. română a Transilvaniei,« care-le subşternêdu-lŭ spre în. aprobare, Maiestatea Sa ces. şi ap. reg. s'a înduratŭ pré graţiosŭ a-lŭ aproba prin p. n. resoluţiune ddto. Gödölö 15 Decemvre 1883.

Titlulŭ acestui statutŭ este: »Statutŭ despre modalitatea cum are sĕ se distribue în viitorŭ ajutorulŭ de statŭ ce se va da preoţilorŭ şi comunelorŭ bisericescĭ din metropolia gr. or. română din Transilvania,« ér în tecstŭ, şi anume în alineea primă se ḑice, că ajutorulŭ de 25,000 fl. compete „Metropoliei române gr. ort. din Transilvania,« apoi în alinea a patra se pune în vedere, că suma, care pe basa petiţiunilorŭ incurse din orĭ-ce causă nu s'ar distribuí, cu finea anului o va întrebuinţa ministerulŭ de culte şi instrucţiune publică spre alte lipse bisericescĭ de ale »Metropoliei.«

Faţă de unŭ actŭ atâtŭ de ponderosŭ, care este menitŭ a produce nemulţămirea, séu a sguduí drepturile constituţionalĭ ale unei bisericĭ din cele mai vechĭ în statulŭ nostru, nimenuĭ n'ar fi permisŭ a presupune, că acelŭ actŭ n'ar fi prelucratŭ cu tótă seriositatea, séu că dóră acela s'ar fi supusŭ pré înaltei aprobărĭ cu greşelĭ de pénă; decĭ după tecstulŭ acestorŭ mai nouĕ disposiţiunĭ s'ar puté crede, că ele nu privescŭ pe archidiecesa nóstră; căcĭ acésta conformŭ art. de lege IX din 1868 § 2 nu este „Metropoliă,‘ ci „archiepiscopiă,‘ ér metropolia gr or. română din Transilvania nu esistă, ci metropolia gr. or. română se compune din archidiecesa Transilvană şi din tóte diecesele gr. or. române din Ungaria.

Considerândŭ însĕ că metropolia gr. or română ca atare nu a avutŭ şi nu are nicĭ o dotaţiune dela statŭ, cu tóte defectele sale stilarĭ trebue se credemŭ, că atâtŭ înaltulŭ emisŭ alŭ Escelenţiei Vóstre câtŭ şi statutulŭ alăturatŭ aceluia privescŭ pe archidiecesa nóstră.

După acestŭ statutŭ — ca sĕ trecemŭ peste alte disposiţiunĭ mai speciale ale lui — distribuirea ajutorului în cestiune se ia cu totulŭ din mânile autorităţei bisericescĭ şi se concrede ministrului, ba votulŭ autorităţii bisericescĭ în acéstă causă eminentŭ bisericéscă se reduce la o informaţiune fără valóre, de carea ministrulŭ nu este legatŭ, ci după buna plăcerea sa o póte considera séu eventualŭ şi ignora de totŭ.

Va urma.

Politica lui Gladstone.

Popórele suntŭ schimbăcióşe ca vremea. Câtŭ de înfuriaţĭ şi de nĕcăjiţĭ erau flegmaticii Anglesĭ înainte cu câteva ḑile asupra lui Gladstone pentru politica sa cea zăpăcită în Egipetŭ şi cum se arată ei astăḑĭ către elŭ! Acum dóue sĕptĕmânĭ opiniunea publică era alarmată în contra cancelariului britanicŭ, ba nu lipsia multŭ şi partida sa era p'aci sĕ-lŭ părăséscă. Ei bine! ce minunĭ s'au întêmplatŭ de s'a produsŭ o schimbare atâtŭ de colosală în spiritele nemulţămite ale Anglesilorŭ. Nicĭ arangiamentulŭ cu Franţa nicĭ convocarea conferinţii în cestiunea egipténă ci numai propria dibăciă a lui Gladstone a produsŭ acestŭ resultatŭ.

Tocmai zăpăcéla, în care sĕ află în cestiunea Egiptului l'a făcutŭ pe Gladstone sĕ conchieme conferinţa, care este dovada cea mai clară, că politica sa în Egiptŭ a făcutŭ unŭ mare fiascŭ. Dar cu atâtŭ este mai de admiratŭ, că a sciutŭ sĕ-şĭ recâştige inimile Anglesilorŭ şi se paraliseze votulŭ de blamŭ, ce-lŭ pregătise oposiţiunea în camera comunelorŭ. Chiar prin aceea, că parlamentulŭ a amênatŭ discuţiunea asupra votului de blamŭ, a triumfatŭ Gladstone. Lovitura cea mai teribilă a dat'o dênsulŭ oposiţiunii prin presentarea proiectului pentru reformarea legii electorale, în timpulŭ acela, cândŭ îlŭ ameninţá celŭ mai mare periculŭ din causa politicei sale greşite în Egiptŭ, aduse în cameră proiectulŭ pentru îmbunătăţirea legii electorale. Proiectulŭ acesta a fostŭ pretinsŭ şi aprobatŭ de întréga partidă liberală, elŭ o mulţămì într'unŭ gradŭ mare şi ocupà interesulŭ cercurilorŭ politice afară din parlamentŭ şi îi dădŭ ministrului faţă de oposiţiune o pavĕză, cu care se apĕră în contra săgeţilorŭ ei. Parlamentulŭ a primitŭ legea pentru reforma electorală fără de nicĭ o contraḑicere.

Acésta este causa, pentru care poporulŭ anglesŭ şi-a schimbatŭ părerile sale faţă de Gladstone într'unŭ timpŭ atâtŭ de scurtŭ.

Astăḑĭ Gladstone nu mai este bărbatulŭ condamnabilŭ, ci totŭ Anglesulŭ privesce în dênsulŭ pe părintele şi luptătorulŭ unei reforme electorale, care dă la sute de mii de cetăţenĭ, drepturĭ politice, de carĭ până aicĭ erau despoiaţĭ. Camera lorḑilorŭ faţă de apucătura cea dibace a lui Glodstone se află în cea mai mare perplesitate şi nu va avé încătrău, ci va trebui sĕ priméscă şi elŭ legea pentru reforma electorală, décă nu vré sĕ se facă de ură cu tótă Anglia.

Prigonirea gimnasiştilorŭ românĭ în Lugoşŭ.

Lugoşŭ, 3 Iulie 1884.

Comedia începută cu scolarii românĭ dela gimnasiulŭ ungurescŭ rom. cat. încă la 27 Februariu a. c. abia în ḑilele trecute s'a terminatŭ. In deminéţa ḑilei de 25 Iuniu a. c. toţĭ studenţii şi corulŭ profesoralŭ erau adunaţĭ în sala gimnasiului de aicĭ. Directorele gimnasialŭ luândŭ cuvêntulŭ, arătà mai ântâiu în o vorbire — pre câtŭ de lungă pre atâtŭ de măgulitóre pentru patrioţii Maghiarĭ — scopulŭ pentru care s'au adunatŭ, facŭ istoriculŭ faptei »nepatriotice,« ce ar fi sevêrşit'o studenţii românĭ; şi în fine cetì ordonanţa ministeriului de culte şi instrucţiune publică cu data 13 Iuniu a. c. Nr. 18,448, în urmarea căreia Ioanŭ Lupulescu şi Stefanŭ Lipovanŭ, scolarĭ în clasa VI gimn., apoi Ioanŭ Popoviciu şi Victorŭ Vladŭ, scolarĭ în clasa a IV-a gimn., pentru că au participatŭ ca membrii la o societate »neertată,‘ ér faţă de profesorĭ au manifestatŭ o »purtare provocătóre‘ (kihivó magatartás) se eschidŭ pentru tot-déuna dela gimnasiulŭ romano-catolicŭ maghiarŭ din locŭ. Alţĭ 14 studenţĭ românĭ mai puţinŭ vinovaţĭ (kevésbbé vétkes) totŭ în acésta afacere au căpĕtatŭ din purtarea morală notă rea. Pre Zenobiu Moise însă studentŭ în clasa a IV-a gimn. corulŭ profesoralŭ după buna sa chipzuélă, nu din porunca ministerială, a aflatŭ de bine a-lŭ eschide din acestŭ institutŭ, dér nu dór pentru vre-o causă ponderósă, nu, feréscă D-ḑeu, ci numai şi numai din consideraţiunĭ patriotice — după cum ḑicéu dênşii — sub pretecstŭ, că ar fi unŭ copilŭ periculosŭ, şi că . . . veḑĭ Dómne, nu s'ar fi purtatŭ după aşteptarea şi gustulŭ D-lorŭ profesorĭ. De sine se înţĕlege, că gustulŭ D-lorŭ profesorĭ dela acestŭ gimnasiu e de totŭ straniu şi forte cu greu e în stare cineva a li-lŭ aflá; cu atâtŭ mai puţinŭ însă scolarii românĭ şi chiar în ḑiua de astăḑĭ.

Bine sĕ ne însemnămŭ însă, că atâtŭ Zenobiu Moise, câtŭ şi ceilalţĭ mai susŭ amintiţĭ au fostŭ scolarĭ bunĭ, tot-déuna cu purtare morală esemplară, şi totuşĭ n'au pututŭ întrá în graţia D-lorŭ profesorĭ şi nu le-au pututŭ aflá gustulŭ D-nealorŭ; şi nicĭ nu e mirare, pentru că numai aceea nu le póte întrá D-lorŭ profesorĭ în capŭ, că cum sĕ fie cu putinţă, ca unŭ studentŭ românŭ în gimnasiu ungurescŭ sĕ mai cuteze a vorbí românesce, ba, ce e mai multŭ, sĕ mai îndrĕsnéscă aşĭ cultivá dulcea sa limbă eredită dela mamă-sa.

Destulŭ că 5 tinerĭ românĭ suntŭ eschişĭ, alţii 14 au căpĕtatŭ din purtarea morală notă rea şi astăḑĭ sĕr-

manii cu toții suntŭ constrinșĭ a părăsí institutulŭ rĕdictŭ și susținutŭ din crunta sudore a moșilorŭ și părinților lorŭ. Și óre pentru ce? Écă așa din simplulŭ motivŭ, că fiindŭ fii de Românŭ și ca atarĭ conscii de naționalitatea lorŭ, au cutezatŭ sĕrmanii — a ținé o ședință publică, cu scopŭ de a arĕtá și publicului esternŭ progresulŭ făcutŭ pe tĕrêmulŭ literarŭ. Venindŭ acestŭ lucru la cunoscința D-lorŭ profesorĭ dela gimnasiulŭ de aicĭ, îndată l'au timbratŭ de-o faptă nepatriotică și conjurătóre în contra întregității statului maghiarŭ ș. a. și în fanatismulŭ lorŭ au mersŭ până acolo încâtŭ pe toțĭ scolarii carĭ au participatŭ la acelŭ actŭ nevinovatŭ i-au trasŭ în cercetare, ba nu s'au mulțămitŭ numai cu atâta i-au înegritŭ la ministru, descriindu-i ca pe totŭ atâțĭ Daco-românișțĭ, trădătorĭ de patriă, rĕi patrioțĭ și contrarĭ ideei de statŭ maghiarŭ, cerêndŭ ca sĕ încuviințeze eschiderea lorŭ dela gimnasiulŭ de aicĭ. Ministrulŭ a încuviințatŭ cererea lorŭ și sĕrmanii scolarĭ românĭ sunt astrînșĭ séu așĭ întrerupe continuarea studielorŭ din lipsa mijlócelorŭ materiale, séu a luá lumea în capŭ trecêndŭ peste frontieră.

Ar fi însĕ pagubă după atâtea talente frumóse sĕ rĕmână nedesvoltate, séu sĕ le perdemŭ pentru totŭ déuna din sênulŭ nostru, de aceea pré credŭ că intelegința română din Lugoșŭ nu va pregetá de a întinde nefericițilorŭ scolarĭ românĭ eschiși de la acestŭ gimnasiu, totŭ ajutorulŭ posibilŭ, pentru ca sĕ-șĭ pótă continua studiele și mai departe la altŭ gimnasiu din patriă.

Étă, stimate D-le redactorŭ, modelŭ de dragoste și iubire părintéscă a profesorilorŭ din Lugoșŭ față cu tinerii românĭ, cu a cărora educare au fostŭ încredințată.

Acum potŭ fi liniștițĭ, căcĭ au scăpatŭ de olachii ce sĕlbaticĭ — după cum ii numiau — de daco-romanișțĭ, și neconturbațĭ, potŭ cânta în corŭ cu perciunații ungurisațĭ imnulŭ lui Kossuth în gimnasiulŭ susținutŭ de pe spatele bietului opincarŭ românŭ.

Ilŭ vorŭ cântá până la o vreme... — d —

In causa trădării din Aradŭ.

Din comitatulŭ Aradului Iuniu.

D. Deseanu, în epistola D-sale publicată în „Gazeta« Nr. 98 a. c., dă nisce informațiunĭ, carĭ suntŭ mare parte lipsite de adevĕrŭ. Décă ar fi făcut'o acésta unŭ omŭ mai de rêndŭ, care adecă nu se ține a fi conducĕtorŭ »naționalŭ,‘ amŭ tăcé. D-lui Desseanu însĕ nu-i putemŭ iertá sĕ scrie minciunĭ, sĕ îmbete lumea cu apă rece, fără a-i face unele observărĭ în o causă atâtŭ de momentuósă

D-sa afirmă că e faptŭ publicŭ, cumcă d. Beleșŭ și Gurbanŭ în conferințe ulterióre ținute în cercurile Radna și Iosășelŭ, au declaratŭ că primescŭ candidatura pe basa programei naționale din Sibiiu.

Ne ierte D. Desseanu, că n'are dreptate. D. Gurbanŭ în cuvêntarea sa de programă n'a amintitŭ nimicŭ despre vr'o programă națională. Chiar viitoristulŭ Constantini a făcutŭ mai multŭ în darea sa de sémă. D. Constantini a amintitŭ celŭ puținŭ, că au formatŭ și dênșii o programă, ba încă și a cetit'o și esplicat'o înaintea alegĕtorilorŭ. Ce a ḑisŭ însĕ d. Gurbanŭ? A ḑisŭ, că Românii din comitatulŭ Aradului s'au alăturatŭ la partida liberală maghiară, mai multŭ încă: »s'au contopitŭ cu totulŭ în aceea,« (propriele cuvinte ale d. Gurbanŭ rostite în limba maghiară, în urma cărora a fostŭ tare aplaudatŭ de jidovime.)

Cândŭ o dată Românii din comitatulŭ Aradului s'au contopitŭ cu totulŭ cu partida maghiară, mai póte fi vorbă aicĭ și de partida română națională?

»Cine se póte opune voinței poporului,« ḑice D. Desseanu. La aceste fórte la locŭ ii rĕspunde »Gazeta« ḑicêndŭ, că dumnealorŭ conducĕtorii sunt, cari facŭ curentulŭ. Ce? Tabajdy și supușii sĕi sĕ ne formeze nouĕ Românilorŭ partidă națională?

Decă d. Desseanu ar fi ḑisŭ. că »voința poporului« nu se póte manifesta, că vocea lui e sugrumată prin forță de cei dela putere și că forței nu ne putemŭ opune, cuvintele sale ar fi mai avutŭ unŭ înțelesŭ óre care.

Ne sunt în memoriă și ne vorŭ fi în vecĭ cele întêmplate la alegerile din Bocșa și Cehulŭ Selagiului din anulŭ acesta. Despre cele întêmplate în Cehulŭ Selagiului chiar o fóie maghiară află că nu e nicĭ mai multŭ nicĭ mai puținŭ de câtŭ o vătămare națională. Eră la alegerea din Bocșa insușĭ »Viitorulŭ‘ constată, că ni s'au răpitŭ drepurile.

Dar sunt aceste vătămărĭ naționale, și răpirĭ de drepturĭ, suficiente a ne face sĕ ne retragemŭ din luptă, ba încă sĕ ne aruncămŭ chiar în ghiarele uliului? Credemŭ că nu, și orĭ care Românŭ bine simțitorŭ credŭ va ḑice așa.

N'am voitŭ și nu voiescŭ sĕ ofensezŭ pe nimenea. Am înșiratŭ aicĭ numai fapte. Unŭ alegĕtorŭ.

Corespondența nóstră din Comitate.

Sighișóra, 3 Iuliu 1884 st. n.

Dumineca în 19 (29) Iuniu amŭ avutŭ plăcerea de a fi față la examenulŭ de vară în scóla elementară gr. or. română din acéstă urbe, ținutŭ sub presidiulŭ și conducerea Rev. Domnŭ adm. protopresbiteralŭ Demetriu Moldovanŭ, ca comisariu consistorialŭ,

Comuna bisericéscă română Sighișóra, se bucură numai de-o scólă poporală modestă de trei clase, cu trei învĕțătorĭ. De-și populațiunea română este numĕrósă, și pruncii obligațĭ a cercetà scóla ajungŭ numĕrulŭ de aprópe 200 copii de ambele sexe, totușĭ comunei până acum nu-ia succesŭ a înființa măcarŭ o scólă normală cu 4 clase, din care scolarii mai talentațĭ și cu stare mai bunicică arŭ puté trece deadreptulŭ în gimnasiu, iară alții arŭ puté sĕ se aplice la vre-o meseriă, etc. Causa acestei stărĭ triste nu este de a se căuta nicĭ în indolența populațiunei, nicĭ în lipsa de activitate a conducĕtorilorŭ ei eclesiasticĭ și mirenĭ. Aceștia din contră au făcutŭ totŭ ce le-a fostŭ posibilŭ, mai vêrtosŭ de unŭ șirŭ de anĭ încóce. — Relațiunile sociale ale populațiunei române sunt însă din capulŭ locului astfeliu, ca numai fórte încetŭ sĕ pótă pășí spre perfecționarea așeḑĕmintetorŭ ei culturale. — Numai unŭ numĕrŭ relativŭ micŭ se află cu locuința în orașŭ ca meseriașĭ. proprietarĭ de case și de economii; ceilalțĭ trăiescŭ ca lucrătorĭ ḑilerĭ cu câștigŭ fórte modestŭ. O parte fórte însemnată a populațiunei române este împrăștiată pe întregŭ vastulŭ hotarŭ alŭ comunei politice, — ca cultivatorĭ de pămênturi luate în arêndă de la proprietarii de naționalitate săséscă, pe unde locuescŭ isolați împreună cu familiile lorŭ. —

Se înțelege decĭ, că cercetarea scólei din partea copiilorŭ mai fragedĭ nu póte fi numai promptă. — Sciindŭ acestea am fostŭ plăcutŭ impresionatŭ de rĕspunsurile copiilorŭ din tóte trei clasele și din tóte obiectele, în carĭ au fostŭ instruițĭ. — Presenții au fostŭ vre-o 143 scolări, băețĭ și fetițe. La examenŭ a asistatŭ aprópe tótă inteligința română de aicĭ, unŭ numĕrŭ de dame din locŭ și în fine, — pe lângă representanții comunei bisericescĭ, — mulțĭ părințĭ și multe rudenii ale pruncilorŭ, carĭ după încheierea solemnității au esprimatŭ D-lui protopresbiterŭ și D-lorŭ învĕțătorĭ profunda lorŭ mulțămire cu resultatulŭ muncei D-lorŭ de peste anulŭ scolasticŭ espiratŭ.

Ce bine ar fi, décă ven. consistoriu metropolitanŭ din Sibiiu ar manifesta pentru scóla confesională de aicĭ unŭ interesŭ mai viu, ajutându-o sĕ se pótă ridica succesive la o scólă normală de 4 clase, — cu 2 clase reale, — în care fruntea pruncilorŭ din comunele rurale situate în giurulŭ Sighișórei — a cărorŭ părințĭ ar dorí desvoltarea adraslelorŭ lorŭ la o cultură mai perfectă, — ar puté cu înlesnire întra în clasa a doua orĭ a 3-ia și a merge mai departe spre a devení apțĭ pentru gimnasii, pentru vocațiunna de diregĕtorii comunale, orĭ pentru învĕțarea de meserii. — F.

Bistrița în Iuliu 1884.

(Urmare și fine din Nr. 104).

Școla de fetițe ev. luterană și fetițele române. Gimnasiulŭ ev. luteran și studenții românĭ.

Scola de fetițe ev. luterană de aicĭ cu 8 clase numeră între elevele sale mai multe fetițe române. N'avem sĕ ḑicemŭ decâtŭ laudă pentru părinții, carĭ voescŭ a-șĭ cresce fetițele la scóla de aicĭ, ca sĕ învețe limba germană, ca una din cele mai culte limbe moderne. Nu totŭ așa ne putemŭ esprimá față cu domnii profesori dela acea scolă încâtŭ privesce respectulŭ către fetițele române și prin urmare către națiunea, din care ele facŭ parte. Și în anii trecuțĭ se plângéu fetițele române din acea scolă, că unulŭ din profesorii lorŭ are delicateța a se esprima despre Românĭ »(Walachen)«, că sunt unŭ poporŭ „necultŭ‘ (roh) „hoțŭ,« »tăciunarŭ‘ și alte epitete de acestea puținŭ măgulitóre sêmțului naționalŭ alŭ tinerelorŭ mlădițe. In anulŭ acesta însĕ avurămŭ parte a cetí în caietele copilelorŭ pare-mi-se din clasa a III-a unŭ pasagiu dictatŭ de profesorŭ, care sună: »Înainte de acésta cu vr'o 700 de anĭ, când veniră Sașii în Transilvania, în ostulŭ și sudulŭ acestei țĕrĭ locuia poporulŭ valachŭ, pe atuncĭ încă sĕlbaticŭ. Acestŭ poporŭ mânca carne viuă și bea sângele animalelorŭ sĕlbatice.« etc.

Se ḑice, că acéstă descriere istorică-patriotică se află într'unŭ opŭ istoricŭ, că prin urmare este productulŭ cercetărilorŭ unui învĕțatŭ istoricŭ săsescŭ și așa déră meritulŭ domn. prof. de aicĭ este numai acela că l'a căutatŭ anume și l'a întrebuințatŭ în scólă ca materialŭ de propunere spre vătămarea sêmțului de mândriă națională alŭ fetițelorŭ române. Ar fi de doritŭ, ca confrații și compatrioții Sașĭ sĕ ne cruțe cu astfelŭ de caracterisărĭ necalificabile chiar în interesulŭ reputațiunei lorŭ de poporŭ cultŭ, decă, nu sciu, care învĕțatŭ deșuchiatŭ alŭ lorŭ, a luatŭ întru nimicŭ a mistificá astfelŭ adevĕrulŭ istoricŭ.

Ce bine ar fi decă am avé institutele nóstre naționale, în carĭ sĕ ne crescemŭ fiitórele mame și sĕ nu suferimŭ atâta insultă la numele nostru. Dar bine a ḑisŭ înțeleptulŭ Horațiu: »Pauperies jubet quidquid et facere et pati.« Nu s'ar puté însĕ institui măcarŭ o catedră de limba română pentru scóla de fetițe și pentru gimnasiu, care asemenea este cercetatŭ de unŭ numĕrŭ considerabilŭ de tinerĭ românĭ? La gimnasiele confes. rom. cat. se află asemenĭ cetedre, așa în Clușiu, Baia-mare, Szigeth, Satu-mare, Lugoșŭ etc. Ar fi de doritŭ, ca în interesulŭ culturei naționale sĕ ia inițiativa séu »Asociațiunea transilvană‘ séu alt-cine-va căruia ii dă mâna și în înțelegere cu respectiva confesiune, care susține scolile acestea sĕ pună base unei catedre de limba și literatura română pentru fetițele române și studenții românĭ, alŭ cărorŭ numĕrŭ la gim. localŭ ev. refor. se urcă peste trei-ḑecĭ. Căcĭ acésta ar aduce folosŭ nespusŭ nu numai nouĕ Românilorŭ, ci în aceiașĭ mĕsură ar profitá din acesta și susținĕtorii ḑiselorŭ scole, pentru-că avêndŭ ocasiunea de-a învĕțá și limba maternă în aceste scolĭ, fără îndoiélă numĕrulŭ fetițelorŭ române, precumŭ și alŭ studenților românĭ s'ar duplicá și triplicá la aceste scóle, și astfelŭ ar câștigá în mijlóce de susținere. Decă s'ar mai desbrăcá confrații Sașĭ de esclusivismulŭ lorŭ ruginitŭ, o asemenea înțelegere s'ar puté face cu ei și acésta ar contribuí nu puținŭ la consolidarea legăturei de frăție tate și bună înțelegere, de care chiar în timpulŭ acesta avemŭ atâta lipsă și noi și ei. Ar fi timpulŭ supremŭ, ca sĕ ne apucămŭ de lucru și sĕ nu stămŭ cu mânile în sênŭ, pe când vrășmașii noștri lucră cu o activitate febrilă pentru întărirea lorŭ și nimicirea nóstră!

I. S.

De sub Mezeșŭ 1 Iuliu.

Stimate d-le Redactorŭ!

Din ținutulŭ Sĕlagiului cu data 23 Iuniu st. n. 1884 a apărutŭ o coresdondință în prețuitulŭ Dvóstre ḑiarŭ cu subscrierea »Națiă pasivistă,« în care mie fostului delegatŭ la Sibiiu A. V. îmĭ face grave imputărĭ, față de carĭ Ve rogŭ sĕ binevoițĭ a publicá următórele reflesiunĭ:

Amintita corespondință ḑice: »Fie-cărui alegĕtorŭ i-s'au împărțitŭ câte 2 fl. v. a, și între cei cu mai mare influință și mai multŭ, ba unuia i-a scăpatŭ vorba din gură către scriitorulŭ acestorŭ rêndurĭ, că fostutŭ delegatŭ la conferința din Sibiiu d. A. V. a datŭ o chitanță despre 20 fl. v. a. la unŭ d. notarŭ pentru banii ce i-a primitŭ cu ocasiunea alegerei.«

Îmĭ pare rĕu, că d-ta »nația pasivistă« așa curêndŭ ai datŭ credĕmêntŭ acelei gure sparte. Cei, carĭ nu mĕ cunoscŭ, póte îțĭ vorŭ crede; carĭ însă mĕ cunoscŭ, suntŭ convinsŭ, că vorŭ fi trasŭ la îndoiélă cuvintele d-tale, sciindŭ că, nu cu 20 fl., dér nicĭ cu de ḑecĭ de orĭ atâta nu potŭ sĕ-mĭ vêndŭ convincțiunile mele.

Ḑice corespondentulŭ mai departe: »Ce e dreptŭ, d. delegatŭ dela Sibiiu A. V. în persónă n'a participatŭ la alegere, ci numai a ademenitŭ pe alții, chiar și prin epistole etc.« D-nulŭ meu, ca sĕ cunoscĭ și relațiunile mele individuale, îțĭ spunŭ că: înainte de alegere, unui colegŭ și amicŭ alŭ meu i-am trămisŭ o epistolă, în care i-am descrisŭ starea lucrului și în care i-am amintitŭ și despre o telegramă, ce se referia la alegerĭ. Acestŭ individŭ însĕ a fostŭ numai unulŭ și numai o epistolă i-am scrisŭ. Dta însĕ amintescĭ de ademenirĭ și de epistole, de carĭ eu nu sciu nimicŭ, și carĭ învinuirĭ ale Dtale cu tótă indignațiunea le respingŭ.

Mi concede însĕ D-lŭ meu — deșĭ póte mai bĕtrânŭ decât mine, — a-țĭ da acelŭ consiliu amicalŭ, ca în viitoriu, nu gură, ci fapte naționale sĕ dovedimŭ.

A. V.
fostŭ delegatŭ la Sibiiu.

Diverse.

Românulŭ și Maghiarulŭ. — Ingâmfații Ungurĭ din Lugoșŭ, dupăce au distrusŭ cu armele minciunii »fortăreța daco-română«: Societatea de lectură a studenților românĭ din acelŭ orașŭ, nu apostrofau pe Românĭ decâtŭ cu cuvintele: »Valachŭ sĕlbaticŭ!‘ cuvinte ce arată câtŭ de departe a ajunsŭ cultura unguréscă. Studenții românĭ auḑindŭ că vorŭ fi eliminațĭ din liceu, nu numai că nu se întristară, dar, conscii de nevinovăția lorŭ mergéu veselĭ pe drumŭ și rĕspundéu cu demnitate la cuvintele batjocoritóre ce le adresau »cultivații« Ungurĭ. Intr'o ḑi unŭ studentŭ românŭ, purtândŭ cu sine unŭ bastonŭ, întêlnì unŭ studentŭ ungurŭ cu cărțile subțióră. — »De ce porțĭ bastonŭ ca studentŭ?‘ ilŭ întrebà Ungurulŭ. — »Iartă-mĕ, ḑise cu unŭ zîmbetŭ ironicŭ Românulŭ, sciu că calcŭ legea, dar trebue să mĕ apĕrŭ, decă vr'unŭ câne unguréscŭ s'ar încercá să mĕ rupă.« Ungurulŭ se uità lungŭ la Românŭ. — „Dar ce? n'ai mai vĕḑutŭ ómenĭ?« ilŭ întrebà Românulŭ. La acéstă întrebare Ungurulŭ ilŭ apostrofà cu cuvintele: „Valachŭ sélbaticŭ!« Românulŭ îi rĕspunse printr'unŭ rîsŭ plinŭ de batjocură. A doua ḑi érășĭ se întêlniră cei doi studențĭ. Românulŭ se oprì în locŭ și, uitându-se la Ungurŭ, începù a-șĭ continua rîsulŭ din ḑiua trecută. — »Dar ce? n'ai mai vĕḑutŭ ómenĭ?« ilŭ întrebà acum Ungurulŭ. — »Ba da, cum nu?« rĕspunșe Românulŭ, dar măgarĭ până in momentulŭ acesta n'am vĕḑutŭ aḑĭ.« Ungurulŭ își pleoștì urechile și plecà bolborosindŭ unguresce.

*

Diploma de maturitate. — In părțile de dincolo de Dunăre ale Ungariei. — Unŭ părinte ḑice: »Vĕ rogŭ sĕ-mĭ dațĭ unŭ Testimoniu de maturitate (bacalaureatŭ) pentru fiiulŭ meu.« I se rĕspunde: „100 fl.» Părintele: „Vĕ rogŭ, dațĭ-mĭ și pentru mine unulŭ.« I se rĕspunde érășĭ: „încă 100 fl.« Părintele; »Dați-mĭ unulŭ și pentru vizitiulŭ meu.‘ Rĕspunsŭ: „încă 100 fl.« Părintele: »Și unulŭ pentru calulŭ meu!« Rĕspunsŭ: „Scusațĭ domnule! Pentru cai nu dămŭ, numai pentru — măgarĭ.‘

---

† **NECROLOGŬ.** — Părintele ieromonachŭ Ghermanŭ Bogdanŭ, fostŭ capelanŭ archiepiscopescŭ și inspectorŭ seminarialŭ, iar acumŭ în urmă administratorŭ parochialŭ în Zizinŭ, a încetatŭ din viață Vinerĭ la 15 Iunie și s'a îmormêntatŭ Dumineca în 17 Iunie. Se scie, că defunctulŭ a îmormêntatŭ, conformŭ testamentului pe fostulŭ metropolitŭ Andreiu.

Fie'i țĕrêna ușóră și memoria binecuvêntată.

Familia Babarczy și Kászony ne face cunoscutŭ mórtea Mariei Babarzy, născ. Kászony, în etate de 27 de anĭ, în Sepsi-St. György. Rĕmășițele mortuare, aduse în Brașovŭ, au fostŭ îmormêntate aḑĭ.

Fie'i țĕrîna ușóră!

Editorŭ: Iacobŭ Mureșianu.
Redactorŭ responsabilŭ: Dr. Aurel Mureșianu.

VII. Raţiociniŭ

despre contribuirile în urma Apelului incurse în favórea fondului pentru înfiinţarea unei scóle române de fetiţe în în Clușiu*).

De la ultimulŭ nostru raţiociniu incóce, carele fù publicatŭ în Nr. 4 a. c. alŭ preţuitei „Gaz. Trans.« cu recunoscinţă venimŭ subscrișii a împărtăși on. publicŭ că ne mai sosiră următórele generóse contribuirî pentru scopulŭ culturalŭ-naţionalŭ românescŭ, ce-lŭ urmărimŭ:

a) Pe lista Nr. 656 prin d. protopopŭ gr. c. în Kővágh Georgiu Leucuţia: de la d-sa 2 fl., d. preotŭ gr. c. în Kis-Totfalu Andreiu Lazinŭ 2 fl., d. preotŭ gr. c. în Felsö-Derna Petru Popŭ 2 fl. Suma 6 fl. v. a.

b) Pe lista Nr. 773 prin d, parochŭ gr. c. în Retegŭ Ambroișŭ Popŭ: dela d-sa 1 fl. d. Alesiu Bota învĕţătorŭ în Retegŭ 50 cr., d. Ioanŭ Goronŭ preotŭ în Cusdrióra 50 cr., d. Ioanŭ Roșu învĕţătorŭ în Lelescî 15 cr., d. Alesandru Ciceuanŭ în F. Orbo 10 cr., d. Ioanŭ Sjlași parochŭ în Seplarŭ 10 cr., d. Gabr. Mureșanŭ învĕţătorŭ în Cheșeiu 20 cr., Vas. Monastureanŭ învĕţătorŭ în Cusdrióra 20 cr., Maria Mărgineanŭ, sorá preotesei din Retegŭ 50 cr. Suma 3 fl. 25 cr.

c) Pre lista nr. 100 prin on. oficiu protopopescŭ alŭ Cătinei p. t. dd.: Basiliu Iustianŭ preotŭ în Naoiu 2 fl., (dechiarându-se de membru ord.) 2 fl., Andreiu Voda preotŭ în Ormenișŭ 1 fl., Ioanŭ Popŭ în Visuia 1 fl., Petru Rusu parochŭ și protop. onor. în Chiciudŭ 1 fl., Olimpiada Barbulescu nasc. Popŭ în Sân-Mihaiulŭ de Câmpiă 2., (dechiarându-se de membră ord.,) Angelŭ Nicolae în Sân-Mihaiulŭ de Câmpiă 1 fl., Vasiliu Radu acoloșî 1 fl., Lazărŭ Stupineanŭ în Fiscutŭ 1 fl., Basiliu Danilă parochŭ gr. c. în Budateleсŭ 1 fl., Ioanŭ Chiciudeanŭ în Ţagulŭ-mare 1 fl., Georgiu Florianŭ în Balda 1 fl., Alexandru Maiorŭ în Șermașiu 1., Ioanŭ Micu în Șermășelŭ 1 fl., Stefanŭ Colceriu în Dômbŭ 1 fl., Suma 16 fl., v. a.

d) Pe lista Nr. 102 prin on. oficiu protopopescu alŭ Clușiului: din Temeșiului săsescŭ colectaţî de m. o. d. parochŭ și protop. onor. Nicolau Popŭ din Femeșiu 6 fl., dela d. parochŭ din Lapuoŭ Petru Danŭ 1 fl. Suma 7 fl. v. a.

e) Pe lista Nr. 769 a d-lui docente Simeonŭ Moldovanŭ din Betlénŭ p. t. dd: d-sa 1 fl. Ioanŭ H. Buteanŭ teologŭ în seminarulŭ din Budapesta 50 cr., Simeonŭ Popanŭ preotŭ în Figa 1 fl., Teodorŭ Czibocŭ proprietarŭ în Șicu-Odorheiu 1 fl. Mich. Tecariu cancelistŭ pretorialŭ în Betlénŭ 1 fl. Procopiu Motentanŭ docente în Figa 50 cr., Gregoriu Rocneanŭ cantorŭ în Betlénŭ 30 cr., Ioanŭ Mureșanŭ docente în Șinteregŭ 50 cr., Gabr. Popŭ preotŭ în Beudiu 25 cr., Georgiu Nedelea mĕsariu în Betlénu 50 cr., Georgiu Chirtoșiu sodalŭ de croitorŭ în Betlénu 50 cr., Georgiu Ciura ḑiurnistŭ judecătorescŭ în Betlénŭ 1 fl., Ludovica Diuganu diletantă teatralistă în Betlénŭ 20 cr., Ioanŭ I. Diuganŭ docente în Malinŭ 50 cr., Vasiliu Chitia economii în Betlénŭ 20 cr., Teodora Chiţia nevastă în Betlénŭ 10 cr. (Va urmá.)

Cursulŭ la bursa de Viena
din 5 Iulie st. n. 1884.

Rentă de aurŭ ungară 6%	122.10	Bonurî croato-slavone	101.—
Rentă de aurŭ 4%	91.40	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	99.50
Rentă de hârtiă 5%	88.40	Imprumutulŭ cu premiu ung.	114.60
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	142.80	Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	114.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	96.75	Renta de hârtiă austriacă	80.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	117.50	Renta de arg. austr.	81.45
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	102.20	Renta de aurŭ austr.	103.15
Bonurî rurale ungare	101.75	Losurile din 1860	135.20
Bonurî cu cl. de sortare	101.50	Acţiunile bănceî austro-ungare	855.—
Bonurî rurale Banat-Timișŭ	101.—	Act. bănceî de creditŭ ung.	304.75
Bonurî cu cl. de sortare	101.—	Act. bănceî de creditŭ austr.	303.75
Bonurî rurale transilvane	101.25	Argintulŭ —.— Galbinî împărătescî	5.76
		Napoleon-d'orî	$9.67\frac{1}{2}$
		Mărcî 100 împ. germ.	59.55
		Londra 10 Livres sterlinge	121.85

Bursa de Bucurescî.

Cota oficială dela 21 Iunie st. v. 1884.

Renta română (5%)	Cump.	$93\frac{1}{2}$	vênd.	$94\frac{3}{4}$
Renta rom. amort. (5%)	»	$93\frac{1}{4}$	„	$95\frac{1}{2}$
» convert. (6%)	»	$96\frac{1}{2}$	»	$97\frac{1}{2}$
Împr. oraș. Buc. (20 l.)	»	33	»	$33\frac{1}{2}$
Credit fonc. rural (7%)	»	$102\frac{1}{2}$	„	$105\frac{1}{2}$
» „ „ (5%)	„	90	„	93
» » urban (7%)	»	101	„	105
» » „ (6%)	»	$97\frac{1}{2}$	»	101
» „ » (5%)	»	$87.\frac{1}{2}$	»	$90\frac{1}{2}$
Banca naţională a României	„	13.89	„	——
Ac. de asig. Dacia-Rom.	„	328.	„	—
« » » Naţională	„	235.	»	$236\frac{1}{2}$
Aurŭ	„	4.55.	„	$5.\frac{1}{5}$
Bancnote austriace contra aurŭ	„	2.07.	„	2.09

Cursulu pieţei Brașovŭ
din 7 Iulie st. n. 1884.

Bancnote romănescî	Cump.	9.24	Vênd.	9.26
Argint românesc	»	9.20	»	9.24
Napoleon-d'orî	»	9.67	»	9.69
Lire turcescî	»	10.90	»	10.98
Imperialî	»	9.90	»	9.96
Galbenî	»	5.63	»	5.67
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.50
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere complete din „Gazetă" dela 1 Ianuariu a. c. se mai află.

Acei domnî abonaţî ai noștrii, carî au plătitŭ preţulŭ abonamentului pe unŭ jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprilie a. c. sunt rugaţî a ne trimite diferenţa preţului urcatŭ dela 1 Aprile c., care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAŢIA „GAZ. TRANS."

Tarifa anunciurilorŭ și inserţiunilorŭ

în „Gazeta Transilvaniei."

Anunciurî în pag. a IV linia de 30 litere garmond fl.—cr. 6
Pentru inserţiunî și reclame pag. a III linia à . „ —„ 10

Pentru repeţirî se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirî de	3— 4 orî	10%
„ „ „	5— 8 „	15%
„ „ „	9—11 „	20%
„ „ „	12—15 „	30%
„ „ „	16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirî în susŭ		50%

Pentru anunciurî ce se publică pe mai multe lunî se facŭ învoirî și reducerî și peste cele însemnate mai susŭ.

Brașovŭ 1|13 Maiŭ 1884.

Tipografia Alexi Brașovŭ.